

25 בספטמבר 2008

חוזר לקוחות 11/08 - מאמר בנושא: המשבר בשוק ההון ומוסדות ציבור - מה הקשר?

אנו מתכבדים לשלוח את חוזר מספר 11/08 ללקוחותינו במגזר מוסדות הציבור. בחוזר זה נבחן את הקשר בין המשבר בשוק ההון והשפעתו על מוסדות הציבור.

המשבר העולמי בשוק ההון משפיע על כל מגזרי המשק ומשקי הבית. כפי שיפורט בהמשך, למשבר זה גם השלכות מהותיות בנוגע למוסדות ציבור:

1. השקעות עודפי כספים - בעבר נהגו מוסדות ציבור להשקיע עודפי כספים בפקדונות במוסדות בנקאיים (פק"מ וכד'). בשנים האחרונות לאחר הגהות בשוקי ההון בארץ ובחו"ל, הירידה בשיעורי הרבית והשתכללות שוקי ההון החלו מוסדות ציבור להשקיע גם בשוקי ההון. רוב המוסדות משקיעים 'בהשקעות סולידיות' (ללא סיכון) - אג"ח מדינה, אולם קיימים מוסדות רבים שהחלו להשקיע גם בהשקעות בעלות סיכון: אג"ח חברות, מניות וכדומה. יתכן שבדוחות הכספיים הקרובים ירשמו השקעות אלה הפסדים מהותיים שיחייבו את מנהלי המוסדות 'לתת הסברים' לחברי הוועד המנהל.

אנו מסבים את תשומת הלב שבכתב ההתייבות למס הכנסה, עליו חותמים מוסדות להם אישור לצורך תרומות, נרשם בסעיף 10: 'לא להחזיק כספי המוסד אלא בפקדונות במוסדות בנקאיים, באג"ח ממשלתי או בקרנות נאמנות שרוב נכסיהן אג"ח ממשלתי'. אף בהוראת ביצוע של מס הכנסה (19/2002 - מקצועית - תוכנית ביקורת בתיק מוסד ציבורי) המתייחסת לכלל מוסדות הציבור, נרשם בסעיף 3.4.2: 'בעקרון מוסד ציבורי המשקיע עודפי כספים בשוק ההון, אמור להשקיעם בהשקעות סולידיות. השקעות בניירות ערך ובכלים פיננסיים אחרים, בעלי סיכון גבוה טומנות בחובן נטילת סיכון שהיא מסממניה של פעילות עסקית או עסקת אקראי בעלת אופי מסחרי בהתאם לרוח הפסיקה'.
2. תרומות עתידיות - מוסדות רבים פועלים על בסיס תרומות מגופים כלכליים מהארץ ומחו"ל. התרומות מקורן משתי קבוצות של ארגונים: מוסדות עיסקיים המפנים חלק מרווחיהם כתרומה למען הציבור וקרנות המיועדות לצרכי צדקה. צפוי שהמשבר בשוק ההון ישפיע מהותית על תרומות אלה: צפויה פגיעה ברווחיהן של המוסדות העיסקיים וכתוצאה מכך כמובן פגיעה בסכומים המיועדים לתרומות. קרנות אשר להן הון בסיסי ממנו מבוצעות התרומות צפויות להקטין את היקף התרומות לאור הפגיעה בשיעור הרווחיות של ההון הבסיסי.

מומלץ למוסדות להיערך לירידה הצפויה בתרומות ולהכין תקציב שנתי שישקף את הירידה הצפויה בתרומות.
3. שינויים בשער הדולר - הזעזועים בכלכלה העולמית בשנה האחרונה גררו לירידה גדולה בשער הדולר (ירידה של יותר מ- 20% ב-12 החודשים האחרונים). למרות שהיקף התרומות במט"ח אולי לא ירד, הרי שהתמורה השקלית ירדה בצורה משמעותית וגופים רבים נדרשו בתחילת 2008 להתאים את היקף פעולתם לירידה בסכומי התרומות בשקלים.

פיצויים לעובדים - מרבית המוסדות נוהגים להפקיד את סכומי הפיצויים להם זכאים העובדים בשני אפיקים: קופה מרכזית לפיצויים וקופה אישית (ביטוח מנהלים/ביטוח פנסיוני):
- 4.1. קופה מרכזית לפיצויים - חלק מהקופות מפקידות את הכספים במסלולים מניתיים. צפוי שהתשואה בקופות אלה תהיה השנה שלילית. המשמעות מבחינת הארגונים: צורך להפקיד כספים נוספים בקופה

4.2. קופות אישיות לפיצויים - התשואות בקופות אלה ברובן שליליות מאז תחילת השנה (ניתן לצפות בנתונים באתר גמלנט של משרד האוצר). המשמעות מבחינת הארגונים: בעת פרישת עובד נדרש יהיה לשלם לו את הפרש הפיצויים בין היתרה המצוייה בקופה לבין הפיצויים שצריכים להיות משולמים. הפתרון: לחתום מראש עם העובדים על סעיף 14 לחוק פיצויים: הסעיף קובע שאין חובה להשלים לעובד את הפיצויים מעבר לכספים שהופקדו עבורו בקופה (בתנאי כמובן שהופקד עבורו מיומו הראשון בעבודה ועל מלוא השכר) ומנגד המעביד מתחייב להעביר לרשות העובד את צבירת הפיצויים גם במקרים בהם אינו מחוייב בתשלום (פרישת עובד מרצון).

לסיכום אין ספק שלמשבר בשוק ההון השלכות מהותיות על פעילותן של מוסדות הציבור והן נדרשות להיערך בהתאם. מספר המלצות העולות ממאמר זה:

1. להשקיע את עודפי הכספים במסלולים סולידיים חסרי סיכון.
2. לקבוע בכל ארגון ועדת השקעות שתכלול בעלי מקצוע ואשר תחליט על מדיניות ההשקעות של הארגון.
3. להכין תוכנית עבודה ותקציב לשנים הבאות תוך ציפיה לירידה בסכומי התרומות.
4. השקעות בקופות מרכזיות לפיצויים תהינה בקופות שמסלולי ההשקעה בהן סולידיים.
5. לשקול לעדכן את הסכמי העבודה ולכלול את סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין.

נסיים בברכת שנה טובה לכל בית ישראל!

מכל צוות המשרד של 'קדמי-אלחנתי רו"ח'.